UNIVERSAL AND NATIONAL TERMINOLOGY IN ARTISTIC GYMNASTICS

Daniela Burlacu, PhD Candidate, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: Women artistic gymnastics has developed over time and with it a terminology meant to satisfy the speakers' need of communication emerged. Women artistic gymnastics terminology is not a universal one, alike in all the languages of the countries in which this sport is practised. It holds its own terminologies in most of the countries' national languages. At the denominative system level, these terminologies are governed by common and by individual traits, all of which shall be identified and analysed at the women artistic gymnastics terminologies level in the Romanian, French, English, and Spanish language, respectively.

Keywords: women artistic gymnastics terminology, denominative, term, metaphor.

Gimnastica artistică este disciplina sportivă caracterizată prin execuţii ale sportivilor la aparate: sol, cal cu mânere, inele, sărituri, paralele egale şi bară fixă în gimnastica masculină şi sărituri, paralele inegale, bârnă şi sol în gimnastica feminină. Acest sport este unul practicat din antichitate, atât de către popoarele europene, cât şi de cele asiatice, cunoscând pe parcursul istoriei sale ascensiunea, dar şi declinul. În prezent gimnastica artistică este sportul cu cea mai mare audienţă dintre sporturile aflate în competiţie în cadrul jocurilor olimpice de vară şi care este aproape „sinonim" cu numele Nadiei Comăneci.

Disciplina sportivă în discuţie deţine, ca oricare alta, o terminologie proprie, care îi facilitează comunicarea conţinuturilor către beneficiarii direcţi: sportivi, antrenori, arbitri şi către marele public spectator şi/sau telespectator. Terminologia gimnasticii artistice este una aparte. Ea se deosebeşte de terminologiile altor sporturi precum: fotbalul, tenisul, judoul etc., care au o terminologie fie împrumutată din limba ţării în care s-a constituit acel sport, fie dintr-o limbă de circulaţie internaţională, precum limba engleză, fără a fi tradusă şi adaptată în limbile naţionale. Terminologia gimnasticii artistice cunoaşte variante naţionale. Astfel, se poate vorbi despre o terminologie românească, franceză, engleză, germană, rusă etc. a gimnasticii artistice, având trăsături comune şi trăsături care le individualizează. Cercetând terminologiile naţionale ale gimnasticii artistice feminine de limbă română, franceză, engleză şi spaniolă la nivelul termenilor care desemnează elemente de gimnastică[1]prin intermediul Codului de Punctaj[2] se remarcă o serie de situaţii:

I. Termeni cu caracter universal. Prin caracterul universal al termenilor se va înţelege în cazul de faţă faptul că elementele de gimnastică încadrabile în această categorie deţin aceleaşi nume în toate limbile în care au loc acte de comunicare (nu numai în cele menţionate mai sus) despre acestea. În aceasta categorie se înscriu următorele elemente:

1.Elemente care poartă numele gimnastului/gimnastei care l-a executat pentru prima dată într-o competiţie oficială precum Campionatele mondiale sau Jocurile Olimpice[3]:

Sărituri

Tzukahara săritură prin stînd pe mâini cu întoarcere 180^0 în primul zbor şi salt grupat înapoi în zborul al doilea. Este folosit acest element şi drept coborîre la paralele.

[1] „Prin element se înţelege o structură specială de acţiuni şi mişcări ale corpului care poartă o anumită denumire specifică terminologiei gimnasticii", Nicolae Vieru, *Manual de gimnastică sportivă*, Editura Stadion, Bucureşti, 1997, p. 8.

[2] Codul de Punctaj este un instrument prin care F:I:G:-ul stabileşte valoarea elementelor, reglementează activitatea sportivilor, arbitrilor şi antrenorilor în cadrul competiţiilor de gimnastică.

[3] Acest fapt este o convenţie reglementată de către Federaţia Internaţională de Gimastică (F.I.G.) prin Codul de Punctaj.

BDD-V120 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.223.172.252 (2024-04-24 18:49:03 UTC)

Cuervo stînd pe mîini cu 180^0 întoarcere şi salt grupat în zborul al doilea.

Hristakieva rondat flic-flac în primul zbor cu întoarcere de 180^0 şi salt întins înainte în zborul al doilea.

Yurchenco: rondă flic cu întoarcere 180^0, 360^0, 540^0, 720^0.

Amânar: rondă flic cu întoarcere 900^0.

Yamashita: stînd pe mîini în primul zbor cu echer şi extensie în zborul al doilea.

Phelps: stînd pe mîini cu 180^0 întoarcere în primul zbor, 180^0 întoarcere şi salt întins înainte în zborul al doilea[4].

Podkopaieva rondat flic-flac cu întoarcere de 180^0 în primul zbor şi salt echer înainte cu întoarcere de 180^0 în zborul al doilea.

Korkina: rondat flic-flac cu întoarcere de 180^0 în primul zbor, întoarcere şi salt echer înapoi în zborul al doilea[5].

De subliniat faptul că aceste elemente care poartă denumiri convenţionale sunt redate în lumea gimnasticii prin descrierea lor.

Paralele

Coborîre Comăneci: de pe bara înaltă sub balansare întoarcere de 180^0 şi salt grupat înapoi.

Salt Comăneci: de pe bara înaltă elan înapoi şi salt depărtat înainte cu reapucarea aceleiaşi bare.

Radochla: de pe bara joasă elan înapoi şi salt depărtat înainte cu reapucarea barei înalte, salt între bare.

Ceaslavska: din sprijin înainte pe bara înaltă, elan înapoi cu prinderea barei şi întoarcerea de 360^0 cu reapucarea barei.

Contra-Kim: de pe bara înaltă, elan înainte „contraelan" salt depărtat înainte cu reapucarea barei.

Dancev, Tkachev, Ginger, Jager, desprinderi transversale, de la bara băieţilor.

Şuşovitina: gigantică înapoi în stînd pe mîini cu părăsirea barei, întoarcere de 360^0 cu reapucarea barei.

Salt Hindorff: de pe bara înaltă, roată liberă cu trecere în stând pe mîini „contraelan" şi trecere prin depărtat înapoi peste bară şi cu reapucarea barei înalte.

Salt Pak: din apucat de bara înaltă cu faţa la bara joasă, elan înainte şi salt întins înapoi cu picioarele apropiate între bare şi apucarea barei joase.

Salt Mo: stînd pe bara înaltă, gigantică înainte şi salt grupat înainte peste aceasta cu reapucarea aceleiaşi bare.

Salt Fabrichnova: gigantică înapoi şi dublu salt grupat înapoi cu întoarcere 720^0 .

Stalder depărtat, „după o gigantică înainte, spre finalul acesteia, gimnastul/gimnasta trece în sprijin echer depărtat, poziţie în care execută aproape o roată întreagă înapoi, spre terminarea căreia corpul se întinde din nou în stînd pe mîini"[6].

Stalder apropiat: tehnica este apropiată cu a Stalderului depărtat cu deosebirea că se execută în sprijin în echer.

Endo depărtat: la finalul giganticii înainte se trece în sprijin echer depărtat, poziţie în care se execută aproape roata întreagă înainte spre finalul căreia corpul se întinde din nou în stînd pe mîini.

Endo apropia:t tehnica este asemănătoarere cu a mişcării precedente cu deosebirea că se execută în sprijin echer.

Bîrnă

Urcare Silivaş: din stînd transversal, săritură pe ceafă cu întoarcere 360^0 pe umeri.

[4] Nicolae Vieru, Manual de gimnastică sportivă, Editura Stadion, Bucureşti, 1997, p. 253.
[5] Idem.
[6] Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Terminologia gimnasticii*, 1974. p. 259.

BDD-V120 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.223.172.252 (2024-04-24 18:49:03 UTC)

Urcare Miloşovici: rondat salt grupat înapoi cu revenirea în poziţia călare.

Urcare Garrison: rondat salt întins înapoi cu întoarcere 360^0 şi revenire pe ambele picioare.

Săritură Yang Bo: săritură în sfoară de pe ambele picioare cu lăsarea trunchiului pe piciorul din spate în timpul săriturii.

Săritură Johnson: săritură cu schimbarea picioarelor în aer (cloche) cu întoarcere 90^0, cu aterizare pe ambele picioare.

Flic-flac Korbat: flic-flac înapoi în călare.

Flic-flac Rulfova: flic-flac înapoi cu întoarcere de 360^0 în călare.

Flic-flac Kocetkova: flic-flac înapoi cu întoarcere de 360^0 în fandare.

Flic-flac Omeliantccik: flic -flac înapoi cu întoarcere de 270^0 în stînd pe mîini[7].

Salt Grigoraş: salt grupat înainte cu întoarcere de 180 de grade şi aterizare pe ambele picioare.[8].

Flic-flac Onodi: flic-flac înapoi cu întoarcere de 180 de grade în prima parte.

Sol

Popa: (săritură) săritură în echer depărtat cu întoarcere 360^0 şi revenire pe ambele picioare.

Şuşunova: (săritură) din rondat, săritură în sfoară laterală şi trecerea picioarelor înapoi pentru revenirea în culcat facial.

Kadet: (săritură) săritură cu forfecare şi întoarcere de 180^0.

Taraşevici: (salt) salt înainte întins cu întoarcere 720^0 şi revenire pe ambele picioare.

Piruetă Memmel: cu piciorul la 180 de grade întoarcere de 720^0.

Salt Podkopaeva: salt grupat dublu înainte.

Salt Silivaş salt grupat dublu înapoi cu întoarcere 720^0.

Salt Mochina: Salt grupat dublu înapoi cu întoarcere 360^0.

Denominaţia s-a realizat aici prin transferul numelui propriu către elementul de gimnastică. Acest fapt este primul spre realizarea antonomazei. Antonomaza este definită în *Dicţionarul de ştiinţe ale limbii* ca: „figură semantică (trop) care constă în substituirea unui nume comun (de clasă, specie) prin numele propriu al unui individ considerat reprezentativ pentru clasa respectivă; mai rar antonomaza permite şi substituirea inversă. Numele propriu devine astfel generic, în timp ce numele comun se individualizează”9. În comunicarea orală sau în cea scrisă de pe bloguri sau forumuri de gimnastică, fie ele româneşti sau străine, antonomaza este deja un dat, aşa cum reiese din următoarele exemple: monalexa: „Au văzut potenţialul, au înţeles ideea. într-o lume perfectă, Larisa ar putea-o bate pe campioana mondială chiar şi fără *amînar*.”[10]; **mikeyy**: „Deci *danilovă laterală* legată de *danilovă înainte + flic + salt*. Interesant!”[11]; **Ramona Micu**: „Începe direct cu *o shapushnicova* de pe tălpi cu roată liberă 180...”[12] etc. De asemenea, se constată faptul că acest tip de dominaţie este utilizat pentru a desemna elemente de mare complexitate.

2. Elemente artistice provenite din dansul clasic ale căror semne lingvistice sunt rar sau deloc traduse din limba franceză în limbile naţionale:

Tire-bouchon: stând pe un picior semigenuflexat, „sur le cou de pied”

Effacé şi croisé: stând pe un picior, celălalt ridicat înainte, întins (developpé), îndoit

[7] Nicolae Vieru, *Manual de gimnastică sportivă*, 1997, p. 252.
[8] Nicolae Vieru, Manual de gimnastică sportivă, Editura Stadion, Bucureşti, 1997, p. 252.
[9] *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, Bucureşti, 2005, s.v.
[10] http://www.onlinesport.ro/foum/showthread.php?t=642610&page=37 24.04.2012, 18.27.
[11] http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=39 28.04.2012, 19:25.
[12] http://www.youtube.com/watch?v=-z4aqs6OSLI, 12.45, Published on May 18, 2012 by eamyy

BDD-V120 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.223.172.252 (2024-04-24 18:49:03 UTC)

Tire-Bouchon „à la seconde" şi écarté"; stând pe un picior, celălalt ridicat lateral, îndoit sau întins.

Fouetté. întoarceri

Tour en dehors. Piruetă spre partea opusă piciorului de sprijin cu piciorul liber îndoit lateral sau înainte.

Tour en dedans. Piruetă spre partea piciorului de sprijin cu piciorul liber îndoit lateral sau înainte.

Arabesque en tournant. Piruetă cu piciorul liber întins înapoi la orizontală.

Attitude en tournant. Piruetă cu piciorul liber îndoit înainte sau înapoi în unghi obtuz.

Tour en l`air. Piruete în aer cu rotare de 360^0 , 540^0 , 720^0

Sissonne (deschis, închis). Săritură – de pe ambele picioare pe un picior.

Săritură cu *cabriole, developpė***.**

3. În categoria termenilor cu caracter universal fac parte şi acei temeni a căror denominaţie s-a realizat printr-un proces de metaforizare într-una din limbile mai sus amintite sau în alta precum: germana, suedeza sau rusa, limbi a unor state care au avut o contribuţie importantă în dezvoltarea gimnasticii mondiale, iar celelalte au preluat prin intermediul traducerii termeni rezultaţi. Din această categorie fac parte lexeme:

Săritura pisicii: săritură cu forfecarea picioarelor în faza de zbor cu genunchii îndoiţi, coapsele fiind mult ridicate spre piept[13], fr**.:** *Saut de chat avec/sans tour***,** eng**.:** *Cat Leap with/without turn***,** sp**.:** *Salto de gato.*

Fluture „este o săritură de pe un picior pe celălalt cu o întoarcere de 360 de grade în faza de zbor cu corpul la orizontală."[14]. fr. Papillon, eng. Butterfly, sp. Mariposa.

*Săritură echer***.** Aceasta este o săritură care se efectuează cu picioarele întinse şi ridicate înainte la orizontală, la 90 de grade, apropiate sau depărtate"[15].fr.: *Saut carpé,* eng.: *Pike jump,* sp.: *Salto carpado.*

Migrarea „termenilor-metaforă" dintr-o limbă în alta a fost posibilă datorită acceptării acestora de către fiecare comunitate de vorbitori în parte, deoarece acestea au o viziune comună asupra lucrurilor. Acolo unde nu coincide viziunea asupra lucrurilor, vorbitorii îşi crează proprii „termeni-metaforă", astfel, rezultând o altă categorie importantă, aceea a termenilor cu caracter naţional.

II. Termenii cu caracter naţional. Aceştia păstrează modelul denominativ, metaforizare, trăsătură comună tuturor terminologiilor naţionale ale gimnasticii artistice, însă fiecare creîndu-şi propriile metafore, în conformitate cu reprezentările acelor realităţi de către comunităţile de vorbitori.

Săritura cuib „se efectuează cu extensie pronunţată, picioarele fiind ridicate înapoi spre cap cu genunchii îndoiţi. Fr. *Saut de mouton,* eng. *Sheep/Ring Jum,* sp. *Salto oveja/ Salto anillo.*

*Împuşcă-cioară***,** săritură cu un picior întins la orizontala grupată: fr.: *Saut cosaque,* eng.: *wolf Jump***,** sp. *Salto wolf*. Terminologia românească deţine termeni precum: *săritura oii* şi *săritura lupului*, însă elementele pe care le desemnează sunt diferite. Prestigiul actual al limbii engleze ca limbă de circulaţie internaţională a determinat federaţiile nou înfiinţate de gimnastică să apeleze la terminologia de limbă engleză, de cele mai multe ori, netradusă şi neadaptată sistemului limbii respectivului stat, aşa cum este cazul limbii spaniole.

În consecinţă gimnastica artistică feminină, fiind un fenomen care „trăieşte" şi se dezvoltă la nivel global, a dezvoltat un sistem denominativ care să îi satisfacă nevoile de comunicare. Deşi această disciplină sportivă a dezvoltat terminologii, aproape, în toate ţările

[13] Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit.*, 1974, p. 123.
[14] Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit*.,1974. p. 123.
[15] Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit.*, 1974. p. 117.

BDD-V120 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.223.172.252 (2024-04-24 18:49:03 UTC)

în care aceasta este practicată, aceste terminologii au făcut uz de aceleaşi mecanisme de denominaţie.

De asemenea, din analiza de mai sus se remarcă faptul că termenii cu caracter universal care desemnează elemente de gimnastică artistică au o frecvenţă superioară faţă de termenii cu caracter naţional, iar tendinţele actuale în ceea ce priveşte denominaţia elementelor de gimnastică artistică ce vor fi create sunt de a transfera elementelor numele gimnaştilor care le prezintă pentru prima dată într-o competiţie de anvergură, crescând astfel, procentul termenilor universali în detrimentul celor naţionali.

Bibliografie:

Dicţionar de ştiinţe ale limbii, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, Bucureşti, 2005

Frâncu, Constantin, *Curente şi tendinţe în lingvistica secolului nostru,* Casa editorială Demiurg, Iaşi, 1999.

Ganciu, Mihaela, *File din istoria gimnasticii româneşti*, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010.

Kiriţescu, C., *Palestrica*, Editura U. C. F. S., Bucureşti, 1964.

Munteanu, Eugen, *Introducere în lingvistică*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.

Stroescu, Adina, Podlaha, Robert, *Terminologia gimnasticii*, Editura Stadion, Bucureşti, 1974.

Vieru, Nicolae, *Manual de gimnastică sportivă*, Editura Stadion, Bucureşti, 1997.

Cod de Punctaj feminin română 2009-2012, http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Cod-Punctaj-FIG-romana.pdf.

2013-2016 Code of Points, Women Arrtistics Gymnastics, https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28English%29%20Aug%202013.pdf.

Code de Pointage 2013-2016, Gymnastique artistique féminine, https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28Francais%29%20Aug%202013.pdf.

Código de Puntación 2013-2016, Gimnasia artistica feminina, https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28Spanish%29%20Aug%202013.pdf.

http://www.onlinesport.ro/foum/showthread.php?t=642610&page=37 24.04.2012, 18.27.

http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=39 28.04.2012, 19:25.

http://www.youtube.com/watch?v=-z4aqs6OSLI, 12.45, Published on May 18, 2012 by

BDD-V120 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.223.172.252 (2024-04-24 18:49:03 UTC)